

pradžioje Sabine Grabowski (Diuseldorfas) bei Alvydas Nikžentaitis (Klaipėda), nagrinėjęs neigiamo Jogailos įvaizdžio susiformavimą lietuvių istoriografijoje. Antrosios dienos pranešimuose dominavo tautinių ritualų, tautinių švenčių formavimosi bei visuomenės nacionalizacijos problemos. Vladas Sirutavičius (Vilnius) skaitė pranešimą apie „tautos šventės“ išradimą ir jos funkcionavimą Lietuvos Respublikoje 1930–1939 m., Darius Staliūnas (Klaipėda–Vilnius) apie žuvusių karių kultą, o Joanna Minksztym (Poznanė) analizavo jaunimo požiūrį į tautines šventes Lenkijoje. Žaismingą pranešimą konferencijos pabaigoje *Sportas ir tautinės emocijos Lietuvoje po Antrojo pasaulinio karo* perskaitė prof. Alfred E. Senn (Madisonas). Konferencija baigėsi bendra diskusija, kurios metu susumuoti rezultatai ir nutarta konferencijos medžiagą išleisti atskira knygele.

VLADAS SIRUTAVIČIUS

BALTIJOS IR ŠIAURĖS ŠALIŲ POLITOLOGŲ KONFERENCIJA

1998 m. rugsėjo 25–26 dienomis Vilniuje vyko II Baltijos ir Šiaurės šalių konferencija *Regionalizmas ir konfliktų sprendimas*. Šią konferenciją surengė VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, Uppsalos universitetas ir Lietuvos politologų asociacija. Konferencijoje pranešimus skaitė mokslininkai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Danijos, Norvegijos, Švedijos, Suomijos, Rusijos, Vokietijos, Lenkijos, Vengrijos, Didžiosios Britanijos, Olandijos ir Indijos.

Konferencijos pradžioje VU TSPMI direktorius dr. E.Kūris perskaitė LR Prezidento Valdo Adamkaus sveikinimą konferencijos dalyviams, kuriame buvo palinkėta vaisingo ir kūrybingo darbo, aptariant regioninio bendradarbiavimo svarbą konfliktų sprendimui ir prevencijai.

Pagrindinį pranešimą skaitė prof. Barry Buzanas, Vestminsterio universiteto profesorius ir Kopenhagos taikos tyrimų instituto Europos saugumo projekto grupės vadovas (jo knyga *Žmonės, valstybės ir baimė* 1998 m. buvo išleista lietuvių kalba). Savo pranešime *Liberalizmas ir naujoji saugumo dienotvarkė* prof. B.Buzanas nagrinėjo liberalizmo, kaip šiandien pasaulyje dominuojančios

ideologijos, poveikį tarptautinio saugumo dienotvarkei. Nors liberali ideologija linkusi siaurinti saugumo problemų ratą, liberalizmo įgyvendinimas sukuria ekonomines, socialines, aplinkos apsaugos ir kitokias grėsmes saugumui.

Vėliau konferencijos dalyviai darbą tęsė atskirose darbo grupėse. Pirmąją konferencijos dieną darbas vyko trijose grupėse. Pirmojoje buvo nagrinėjamas saugumo bendruomenės Šiaurės Europoje klausimas. U.Vesa iš Tamperės Taikos tyrimų instituto analizavo saugumo bendruomenės koncepciją. Prof. A.Sergouninas vertino bendros saugumo sistemos Baltijos jūros regione sukūrimo perspektyvas. J.Huru iš Tamperės universiteto pasiūlė naują požiūrį į saugumą, kuriame atsisakoma karinės saugumo koncepcijos. Apie nekarinius iššūkius saugumui bei naują grėsmės supratimą kalbėjo C.J.Asbergas iš Uppsalos universiteto. C.Jonesas iš Mančesterio Metropolitan universiteto aptarė Estijos dalyvavimą tarptautiniame kariniame bendradarbiavime. Pranešėjas pastebėjo, kad aktyvi Estijos pozicija tarptautiniame kariniame dalyvavime yra politinė priemonė, siekiant narystės NATO.

Antroji darbo grupė analizavo saugumo ir konfliktų kilmės problemas. Pirmąją dieną šioje darbo grupėje dominavo tarptautinių konfliktų klausimas. P.Aalto iš Helsinkio universiteto pastebėjo, kad identiteto problema yra esminė, formuluojant saugumo ir užsienio politiką. Dr. R.Vetik iš Estijos aptarė tarp-etnines problemas pokomunistinėje Estijoje. Etninių konfliktų klausimą nagrinėjo ir du pranešėjai iš Uppsalos universiteto – dr. M.Hammarstromas ir E.Melanderis. Daug diskusijų sukėlė M.Obergo pranešimas apie tarptautinio bendradarbiavimo modelį, sukurtą, remiantis žaidimų teorijos postulatais.

Trečiojoje darbo grupėje buvo nagrinėjamos tarptautinės konfliktų sprendimo perspektyvos. Pirmieji pranešėjai svarstė globalumo ir regionalumo santykį, kurį geriausiai išreiškia dr. E.Vareikio pranešimo formuluotė: „Problemų lokalizacija, sprendimų globalizacija“. Pranešėjo nuomone, globalaus pobūdžio organizacijos negali sėkmingai spręsti regioninių problemų. Prof.P.Wallensteen as iš Švedijos taip pat laikėsi šio požiūrio, tačiau tuo pačiu jis teigė, kad regioninės organizacijos savo ruožtu turi trūkumų, kurie neleidžia joms efektyviai spręsti konfliktų, todėl būtina ieškoti optimalių tarptautinių organizacijų veikimo būdų. Dr. A.Rudnitsky savo pranešime apie regioninį saugumą Vidurio Europoje ir Šiaurės Rytų Azijoje svarstė, kaip atski-

ri regionai galėtų pasinaudoti vienas kito patirtimi, sprendžiant konfliktus. Vėliau buvo pereita prie konkrečių konfliktų sprendimo atvejų – dr. B.Molleris kalbėjo apie saugumo dilemas Persijos įlankoje, M.-J.Fox nagrinėjo Somalio atvejį, o dr. B.M.Jainas – Pietų Azijos atvejį.

Antrąją konferencijos dieną darbas vyko tik dviejose grupėse. Pratešdami saugumo bendruomenės Šiaurės Europoje klausimą, konferencijos dalyviai nagrinėjo galimus saugumo projektus Baltijos jūros regionui. M.Koutchinskaja iš Rusijos strateginių studijų instituto apžvelgė naują strateginę Baltijos regiono aplinką. Šiaurės-Baltijos regioninio saugumo kūrimo ir stiprinimo problemoms aptarti savo pranešimus skyrė dr. G.Herdas, P.Joenniemi, dr. O.Reutas, dr. A.Lejinsas. Regioninis saugumas turi keletą aspektų. Vieną iš jų – vidinį valstybių saugumą ir stabilumą – aptarė F.Molleris iš Kylio universiteto. Vilniaus universiteto doktorantas E.Slavėnas aptarė nereguliarią migraciją kaip vieną iš saugumo aspektų.

Kita darbo grupė tęsė saugumo ir konfliktų kilmės lyginamąją regioninę analizę. Dvi pranešėjos iš Rusijos analizavo konfliktų valdymo problemas. Labiau teoriniame pranešime prof. M.Lebedeva teigė, kad skirtingi veiksniai veikia konfliktų iškilimo ir jų valdymo procesus. Konflikto atsiradimui įtaką daro struktūriniai veiksniai, tuo tarpu juos sprendžiant didžiausią vaidmenį vaidina procedūriniai veiksniai. Dr. M.Gousseinova kalbėjo apie konfliktų reguliavimą Pietų Kaukaze. Jų valdymą bei sprendimą analizavo ir prof. G.Kadymovas iš Rusijos diplomatijos akademijos. Jo nuomone, produktyviausias konfliktinių situacijų reguliavimas vyksta regioniniu ar net nacionaliniu lygiu, nes čia yra lengviausia subalansuoti susikertančius interesus ir vertybes. Regioninio bendradarbiavimo klausimą pratęsė A.Bliūdžius savo pranešime „Baltijos ir Skandinavijos bendradarbiavimo problemos XX a.“. Prof. O.Vorkunova iš Rusijos nagrinėjo sąlygas, reikalingas prevencinės diplomatijos, dažnai suvokiamos kaip konfliktų išsprendimą, efektyvumui.

Darbo grupių veikla buvo aptarta baigiamojoje sesijoje. Dalyvių nuomone, konferencija vyko sklandžiai ir vaisingai. Buvo nutarta iki 1998 m. pabaigos skaitytus pranešimus išleisti atskiru leidiniu. Kitą konferenciją numatyta surengti Rygoje.

Po baigiamosios sesijos įvyko spaudos konferencija „Krizė Rusijoje ir Baltijos jūros regionas“.